

VIRGINIA WOOLF • **Mrs. Dalloway**

© 1989 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Edebiyatı
1989-1996, İstanbul (3 baskı)
© 1999 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Edebiyatı / 1. BASIM
1999-2021, İstanbul (24 baskı)

Between the Acts

© Önsöz: Elaine Showalter, 1991
© Sonsöz: A.D. Moody, 1963

İletişim Yayınları 89 • İletişim Klasikleri 169
ISBN-13: 978-975-05-3551-2
© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM
1. Baskı 2023, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Necdet Dümelli, Barış Özkul
KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VIRGINIA WOOLF
Mrs. Dalloway

Mrs. Dalloway

ÇEVİREN *Tomris Uyar*

TOMRİS UYAR VE ELAINE SHOWALTER'İN ÖNSÖZLERİ,
A.D. MOODY'NİN SONSÖZÜYLE

VIRGINIA WOOLF Adeline Virginia Stephen ismiyle 25 Ocak 1882'de dünyaya geldi. Annesi Julia J. Duckworth yayıncı bir aileden geliyordu; babası Leslie Stephen ise edebiyat eleştirmeniydi ve Henry James, George Eliot gibi yazarların abhbabıydı. Hyde Park Gate'teki evde doğdu, büyüdü ve eğitim gördü. Erken yaştan itibaren babasına çok bağlıydı; aynı yakınlığa sahip olmadığı annesini küçüklüğünde kaybetti. Babası birkaç yıl sonra, 1904'te öldüğünde, kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'de bir eve taşındılar. Ressam ablası Vanessa, edebiyat ve sanat eleştirmeni Clive Bell'le evlendi. Taşındıkları ev, Bloomsbury Grubu'nun faaliyet merkezi haline geldi. Virginia, 1905'ten itibaren edebiyat eleştirileri yazmaya başladı. Vanessa ve Violet Dickinson'la birlikte Yunanistan'a gittiğinde, çantasında Homeros'un *Odysseia*'sını taşıyordu. 1912'de, Seylon'daki (Sri Lanka) vazifesinden yeni dönmüş siyasi teorisyen Leonard Woolf'la evlendi. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi, Leonard Woolf da vicdani retçiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmadı. 1915'te ilk romanı *Dışa Yolculuk* yayımlandı. 1917'de Leonard'la Hogarth Press'i kurdular; kendisi ve çevresindekilerce yazılan eserlerin yanı sıra, Joyce'un *Ulysses*'inin ilk birkaç bölümünü de 1919'da yayımladılar. İkinci romanı *Gece ve Gündüz* aynı yıl yayımlandı. 1922'de yayımlanan üçüncü romanı *Jacob'ın Odası*'nda, genç yaşta ölen kardeşi Thoby'nin hayatını hikâyeleştirdi. *Mrs. Dalloway* (1925) ve *Deniz Feneri* (1927) gibi romanlarıyla özgün üslubunda ustalığa erişti ve İngiliz modernist edebiyatın önde gelen isimlerinden biri haline geldi. Erken yaştan itibaren faaliyet gösterdiği cinsiyet eşitliği ve medeni haklar meselesine, Cambridge'te verdiği bir dizi dersten derlediği ve feminist yazımın köşe taşlarından biri olan *Kendine Ait Bir Oda* (1929) ile döndü. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi Woolf da özgür cinselliğe inanıyordu; yazar Vita Sackville-West'le uzun süreli bir ilişkisi oldu. Vita, 1928 tarihli kurmaca biyografisi *Orlando*'nun kahramanına ilham kaynağı olmuştur. Merkezinde bulunduğu Bloomsbury Grubu'nun iki savaş arası İngiltere'sinin entelektüel hayatına muazzam bir katkısı olmuştur; E.M. Forster, Lytton Strachey gibi yazarların yanı sıra ablası Vanessa Bell ve Roger Fry gibi ressamlar, filozof G.E. Moore ve ekonomist Maynard Keynes de bu gruba mensuptu. 1930'lardan itibaren Avrupa'da yükselen faşizm, grubun faaliyetlerini sekteye uğrattı. Olgunluk dönemi eseri *Dalgalar* (1931) altı karakterin çocukluktan yaşlılığa hayatlarını izleyen, manzum öğeler taşıyan bir romandır. Bunu Elizabeth Browning'in köpeğinin biyografisi *Flush* (1933) ve *Yıllar* (1937) izledi. *Üç Gine*'de (1938) faşizme karşı düşüncelerini gizlemeden yazdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya düşen bombalar evini yok etti. Virginia Woolf ömrü boyunca fiziksel hastalıklar, ağır baş ağrıları, krizler ve bunalımlarla mücadele etmiştir; bu iç hesaplaşmaları eserlerini derinleştirmiş, renklendirmiştir. Girdiği son bunalımdan ise çıkmadı; 28 Mart 1941'de, paltosunun ceplerini çakıl taşlarıyla doldurarak Sussex'teki evinin yakınlarındaki Ouse Nehri'nde intihar etti. Woolf'un ölü bedeni intiharından iki hafta sonra bulundu; Leonard onun küllerini Monk's House'taki bir karaağacın altına gömdü. Virginia Woolf, arında muazzam bir yaşam enerjisiyle, insanıyetle, ince bir gözlem ve mizah duygusuyla yüklediği eserler bırakmıştır.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	11
ÖNSÖZ	
VIRGINIA WOOLF ÜSTÜNE / TOMRİS UYAR	21
ÖNSÖZ	
MRS. DALLOWAY ÜZERİNE / ELAINE SHOWALTER	25

Mrs. Dalloway

SONSÖZ	
RUH VE TOPLUM /	
A.D. MOODY	249

Mrs. Dalloway

Mrs. Dalloway çiçekleri kendi alacaktı.

Lucy'nin işleri sıraya konmuştu zaten. Kapılar menteşelerinden çıkarılacaktı; Rumpelmayer'in adamları geliyordu. Hem ne güzel bir sabah, diye düşündü Clarissa Dalloway, kumsaldaki çocuklara üleştirilmiş gibi taptaze.

Ne güzel ağış bu böyle! Ne dalış! Bourton'dayken, menteşelerin hafif gıcirtısıyla (şimdiki gibi), koca camlı pencereleri açıp temiz havaya uzanınca da hep bu duygular kaplardı yüreğini. Nasıl taze, nasıl sessiz; elbette buradakinden daha durgun olurdu o hava, ilk saatlerde: Bir dalganın vuruşu gibi, bir dalganın öpüşü gibi, soğuk ve keskin ama (o zamanlar on sekiz yaşındaki bir kız için) gizemli; orada, açık pencerede dururken, korkunç bir şey olacak diye beklerken, çiçeklere, tepelerinden duman yükselen ağaçlara, bir yükselip bir alçalan ekin kargalarına bakarken; öylece durup bakarken, Peter Walsh karışana kadar: "Ne o? Sebzelerin arasında felsefe mi yapıyoruz?" –Öyle miydi?– "İnsanlar karnabarlardan kat kat üstündür bence." –Öyle miydi? Galiba bir sabah kahvaltıda söylemişti bunu Peter Walsh. Bugünlerde

dönüyor Hindistan'dan. Artık haziranda mı, temmuzda mı, orasını unutmıştu; mektupları çok tatsızdı zaten; onun söyledikleriydi akılda kalan: gözleri, çakısı, gülümseyişi, hırçınlığı –ne tuhaf– milyonlarca şey yitip gittikten sonra bile lahanalar üstüne ettiği iki çift söz.

Kaldırımında doğruldu biraz. Durtnall'ın arabasının geçmesini bekledi. Güzel bir kadındı Scrope Pervis'e kalırsa (Westminster'da herkesin kapı komşusunu tanıdığı ölçüde tanırdu onu): Kuş gibi, alakarga gibi bir havası var, öyle yeşil-mavi, çevik, canlı, elli yaşını aştığı halde, hastalığından sonra epey soldu üstelik. İşte kaldırımın kenarına konmuş, dimdik, karşıya geçecek; kendisini görmüyor bile.

Çünkü Westminster'da oturunca –kaç yıl oldu? Yirmi küsur– insan trafiğinin ortasında bile, ya da gece yarısı uyanınca, Clarissa kalıbını basardı, garip bir sessizlik, daha doğrusu gizemli bir şeyler duyar, açıklanmaz bir kesinti (ama belki de kalbi hasta olduğu için öyle geliyordu, denilenlere bakılırsa), Big Ben vurmadan önce. İşte! Yine vuruyor! Önce tatlı bir uyarı, sonra asıl kaçınılmaz ses. Kurşundan halkalar havada eridi. Böyle budalalarız işte biz, diye düşündü Victoria Sokağı'nı geçerken. Ancak Tanrı bilebilir neden böylesine sevdiğimizi, nasıl böyle değerlendirdiğimizi, usul usul kurduğumuzu, çevremizde büyüttüğümüzü, yıktığımızı sonra, her an yeniden yarattığımızı; ama en düşkünler bile, sokak kapılarına çökmüş o en iğrenç yaratıklar bile (ölesiye içen), aynı şeyi yapmıyorlar mı; başa çıkılmaz bunlarla öyle kanunlar falan çıkararak, Clarissa kalıbını basardı, neden mi? Çünkü yaşamayı seviyorlar. İnsanların gözlerinde, bu çalkantıda, avarelikte, itişip kakışmada; bu gürültüde, bu şamatada: Arabalar, otomobiller, otobüsler, kamyonlar, güçlkle ilerleyen, itişen gezginci satıcılarda, bando sesinde, tepelerden geçen uçağın o utkulu, kulak tırmalayan garip tiz homurtusundaydı sevdiği şey: hayat, Londra, bu haziran dakikası.

Haziran ortasıydı gerçekten. Savaş bitmişti, Elçilik'teki Mrs. Foxcroft gibileri için değilse bile; zavallı geçen gece nasıl üzülmüyordu, o güzelim delikanlı ölmüş, malikâne şimdi yeğenlerden birine kalıyormuş diye; ya Lady Bexborough! Bir sergi açmış, elinde gözbebeği John'unun öldüğünü bildiren bir telgraf; yine de bitmişti çok şükür. Hazirandı. Krala Kraliçe Saray'daydılar. Ve her yanda, vakit daha erken olduğu halde bir kıvıltı göze çarpıyordu; dörtнала giden midilliler, kriket sopalarının sesi. Lord Ascord, Lord Ranelagh ve ötekiler, şimdi bedenlerini yumuşak bir ağ gibi saran, sonraları, gün ilerledikçe çözülüp, çimen tarhlarına, oyun alanlarına çökecek boz mavi sabah havasına bürünmüşler; ön ayakları yere değer değmez sıçrayan midilliler, koşuşan delikanlılar; saydam, müslin giysileri içinde gülüşen genç kızlar, bütün gece dans ettikten sonra bu erken saatte budala, gülünç tüylü köpeklerini gezintiye çıkarmışlar; bu erken saatte saygıdeğer geçkin dullar arabalarına atlayıp gizli yolculuklara çıkmışlardır; dükkâncılar, ön camlarda yalancı taşlarla gerçek elmasları düzenliyorlar, on sekizinci yüzyıl *kaşlarına* yerleştirilmiş güzel deniz yeşili iğneleri, Amerikalıların gözünü boyamak için (ama saçıp savurmamak gerek, Elizabeth'e bir şeyler almakta acele etmemeli). Kendisi de, budalalığa varan sadık bir tutkuyla severdi bunları, bir parçasıydı bunların, dedeleri Georgelar zamanında saraydaymışlar, demek kendisi de böyle parlayacak, ışık saçacaktı bu gece; partisini verecekti. Yalnız, Park'a girince ne tuhaftı sessizlik; sis; bu fısıltı; bu usulca yüzen mutlu ördekler; badi badi yürüyen kuşlar; şu karşıdan gelen kim olsa gerek? Sırtını Meclis binalarına vermiş (kelimenin tam anlamıyla), elinde Kraliyet Arması taşıyan bir evrak çantası –kim olacak, sevgili, eski dost Hugh Whitbread– yakışıklı Hugh!

“Günaydın Clarissa'cıgım!” diye haykırdı Hugh duygularını gizlemeden; çocukluk arkadaşıydılar. “Nereye böyle?”

“Londra’da yürümeye bayılıyorum,” dedi Mrs. Dalloway, “Yazlıkta yürüyüşe çıkmaktan çok daha güzel aslında.”

Yeni gelmişlerdi. Doktora görünmeye –maalesef.– Herkes sinemaya, operaya gitmek, kızlarını gezdirmek için inerdi şehre, Whitbreadlerse “doktora görünmeye.” Clarissa, kaç kereler Evelyn Whitbread’i yoklamıştı bakımevlerinde. Yine hasta mıydı Evelyn? Oldukça bozuktu; Hugh, iyi giysilere bürünmüş, dimdik, yakışıklı erkek gövdesini biraz şişirerek, içini çekerek (her zaman iyi giyinirdi aşağı yukarı, Saray’da ufak bir görevi vardı, o yüzden belki) karısının bir iç rahatsızlığı olduğunu çıtlattı; önemli bir şey değildi canım, Clarissa Dalloway gibi eski bir dost anlardı. Tabii anlıyordu, güç gerçekten; ansızın bir ablalık duygusu kapladı yüreğini, şapkasını uygunsuz buldu ansızın. Sabahın bu erken saati için biraz fazlaydı, değil mi? Hugh, biraz abartmalı bir hareketle şapka çıkarıp telaşlı adımlarla uzaklaşırken –on sekiz yaşında bir kızdan farkı yoktu Clarissa’nın, tabii gelecekti partisine bu gece; Evelyn de üstelemişti; biraz gecikirdi belki, Saray’daki baloya Jim’in oğullarından birini götürmeye söz vermişti de– onun yanında hep çekingen kaldığını düşündü, liseli kızlar gibi; yine de severdi Hugh’yu, bağlıydı ona, belki eskiden beri tanıdığı için; ne olursa olsun kendi ölçüleri içinde iyi bir insandı onca; Richard’ın sinirine dokunsun varsın. Peter Walsh’a gelince... hâlâ bağışlamamıştı Hugh’yu beğenmesini.

Bourton’daki günler, olaylar bir bir geliyordu aklına; Peter öfkeden deliye dönmüş; Hugh hiçbir şekilde karşılaşılamazdı onunla elbet, yine de Peter’in dediği gibi “salak” değildi, hödügün biri değildi. İhtiyar annesi avlanmaktan vazgeçmesini ya da kendisini Bath’a götürmesini istediği zaman sesini çıkarmazdı; hiç bencil değildi. Peter’in dediklerine gelince –ne yüreği varmış Hugh’nun, ne kafası, bir İngiliz centilmenine yaraşan incelikten ve eğitimden başka hiçbir şeyi